

	Mantelzorgbeleid	<i>Pagina 1 van 5</i>
<i>Versie 2023 Evaluatie Q3 2024</i>		<i>PR 10.10 BE</i>

Mantelzorgbeleid

Het mantelzorgbeleid van Evita is gebaseerd op de Richtlijn Mantelzorg van V&VN, september 2021.

Definitie mantelzorg, mantelzorgers en mantelzorgtaak

Met 'mantelzorg' bedoelen we: alle hulp, begeleiding en zorg aan een hulpbehoevende die niet in het kader van een hulpverlenend beroep of vrijwilligerszorg wordt geboden, maar door personen uit de directe omgeving, waarbij de zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie (MantelzorgNL).

Evita heeft te maken met jonge, werkende/niet werkende en oudere mantelzorgers. Met 'mantelzorgers' bedoelen we partners, jonge of volwassen kinderen, maar ook andere familieleden, burens en vrienden die een belangrijke rol spelen bij de verzorging en begeleiding van een hulpbehoevende. In de praktijk zijn er vaak meerdere personen betrokken bij de zorg voor een hulpbehoevende (Sociaal en Cultureel Planbureau).

De mantelzorgtaak kan allerlei aspecten van zorg en hulp omvatten en vraagt om verschillende inzet, taken en kennis, onder andere afhankelijk van de behoefte vanuit de klant en de kennis en vaardigheden van de mantelzorgers. Het gaat in principe om niet-verpleegkundige taken. Over het algemeen gaat het hier om taken als:

- Huishoudelijke zorg, zoals boodschappen doen, de was doen, maaltijden bereiden, opruimen en schoonmaken.
- Persoonlijke verzorging, zoals wassen, aan- en uitkleden, verplaatsen, etc.
- Psychosociale ondersteuning, zoals fysiek aanwezig zijn, met iemand meegaan, vervanging van de regie zoals organisatie van het huishouden, financiën en ondersteuning op het emotionele vlak, zoals luisteren, troosten, etc.

Visie op mantelzorg

Mantelzorgers zijn een belangrijke schakel om de zorgvraag te kunnen invullen. Zij maken als hulpverleners deel uit van het netwerk van formele en informele zorg- en hulpverleners, de zogenoemde zorgtriade. Zonder mantelzorgers zouden hulpbehoevenden een veel groter beroep doen op professionele zorg. Evita benut dit netwerk om tot een passend zorgaanbod voor klanten te komen en om gezamenlijk te werken aan gezondheidsbevordering en preventie.

Evita vindt het belangrijk dat de positie van de mantelzorgers duidelijk is vormgegeven in het zorgproces. Mantelzorgers zijn geen beroepsmatige zorgverleners, maar geven zorg omdat zij een persoonlijke band hebben met degene voor wie ze zorgen. Mantelzorg is geen alledaagse zorg, zoals bijvoorbeeld de zorg voor een gezond kind, maar zorg voor bijvoorbeeld een zieke partner of ouder.

[https://evitzorg.sharepoint.com/Kwaliteit/1 KWALITEITSHANDBOEK/1. Kwaliteitshandboek 2024/10 H10 Protocollen en reglementen/Zorg/PR 10.10 BE Mantelzorgbeleid Evita.docx](https://evitzorg.sharepoint.com/Kwaliteit/1%20KWALITEITSHANDBOEK/1.%20Kwaliteitshandboek%202024/10%20H10%20Protocollen%20en%20reglementen/Zorg/PR%2010.10%20BE%20Mantelzorgbeleid%20Evita.docx)

	Mantelzorgbeleid	<i>Pagina 2 van 5</i>
<i>Versie 2023 Evaluatie Q3 2024</i>		<i>PR 10.10 BE</i>

Uitgangspunten

Uitgangspunten voor het mantelzorgbeleid van Evita:

1. Mantelzorgers zijn belangrijk voor het welzijn van de klant (sociaal contact, praktische hulp)
2. Mantelzorg kan alleen als de klant dit wil; er is altijd afstemming met de klant vereist
3. Mantelzorg is niet afdwingbaar
4. De mantelzorger is een schakel in het zorgproces, Evita coördineert de zorg
5. Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de mantelzorger(s) worden vastgelegd in het zorgdossier in het ECD
6. De mantelzorger kan indien gewenst en met toestemming van de klant in het zorgdossier meelesen- en rapporteren en op die manier communiceren met de zorgverleners van Evita
7. De zorg van Evita is gericht op preventie van overbelasting van de mantelzorger
8. Evita is alert op signalen waaruit blijkt dat de mantelzorger overbelast raakt
9. Bij signalen van overbelasting bespreekt de wijkverpleegkundige/EVV-er of klantverantwoordelijke deze met de mantelzorger, eventueel in bijzijn van de klant en komen gezamenlijk tot een passende invulling

Verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Omdat de mantelzorger deel uitmaakt van het zorgproces is het belangrijk dat de verantwoordelijkheden en bevoegdheden in het zorgdossier worden vastgelegd (zoals ook geduid in het normenkader wijkverpleging V&VN 2015). Zodoende weet elke partij die bij de zorgverlening is betrokken wat er van elkaar kan en mag worden verwacht. Het is de verantwoordelijkheid van de zorgverlener om in te schatten tot welk niveau bepaalde zorgtaken kunnen worden uitgevoerd of overgenomen. De mantelzorger geeft aan welke taken wel en niet van hem of haar mogen worden verwacht. Deze verantwoordelijkheden en bevoegdheden worden vastgelegd in het ECD. Bij de klantevaluaties wordt naast de evaluatie van de gezondheid van de klant ook steeds de inzetbaarheid en belastbaarheid van de mantelzorger geëvalueerd.

Proces binnen Evita

In de visie van Evita is de mantelzorger een belangrijke schakel in het zorgproces. De mantelzorger is in staat om bepaalde zorgtaken deels over te nemen. Belangrijk hierin is de communicatie tussen de zorgverleners van Evita en de mantelzorger.

Proces

[https://evitazorg.sharepoint.com/Kwaliteit/1 Kwaliteitshandboek/1. Kwaliteitshandboek 2024/10 H10 Protocollen en reglementen/Zorg/PR 10.10 BE Mantelzorgbeleid Evita.docx](https://evitazorg.sharepoint.com/Kwaliteit/1%20Kwaliteitshandboek/1.%20Kwaliteitshandboek%202024/10%20H10%20Protocollen%20en%20reglementen/Zorg/PR%2010.10%20BE%20Mantelzorgbeleid%20Evita.docx)

	Mantelzorgbeleid	<i>Pagina 3 van 5</i>
<i>Versie 2023 Evaluatie Q3 2024</i>		<i>PR 10.10 BE</i>

- Intake met de klant: de wijkverpleegkundige/EVV-er voert ook een gesprek met de mantelzorgers over hoe hij/zij de mantelzorg ervaart. De wijkverpleegkundige/EVV-er neemt het instrument EDIZ (Ervaren Druk door Informele Zorg) af. De (on)mogelijkheden van de mantelzorgers worden meegenomen. Op basis van de mogelijkheden en wensen van de klant en die van de mantelzorgers maakt Evita afspraken met de klant en de mantelzorgers en legt deze vast in het ECD. Evita coördineert de zorg.
- Gedurende de zorg: wijkverpleegkundige/EVV-er en zorgverlener letten op signalen van overbelasting en voeren gesprekken met de mantelzorgers over de ervaren mantelzorg. Uitkomsten van deze gesprekken worden vastgelegd in het ECD. De EDIZ kan altijd opnieuw worden afgenomen om de huidige mantelzorgbelasting in kaart te brengen (sowieso bij elke evaluatie en minstens 1x per half jaar). Tevens wordt ingezet op mantelzorgondersteuning: de mantelzorgers worden door Evita ondersteund om bepaalde zorgtaken over te kunnen nemen en dit ook vol te kunnen houden. Deze ondersteuning bestaat uit begeleiding en het waar nodig aanleren van handelingen. Ook organiseert Evita mantelzorgbijeenkomsten waarin zij hun ervaringen kunnen delen en ondersteuning ontvangen.
- Afsluiting van de zorg: Evita biedt nazorg aan de klant, maar ook aan de mantelzorgers, na beëindiging van zorg.

(Voorkomen van) overbelasting mantelzorgers

Mantelzorgers die lange tijd intensief zorg geven lopen het risico om overbelast te raken. Voor wijkverpleegkundigen, EVV-ers en zorgverleners is het belangrijk dat zij tijdig kunnen handelen om overbelasting te signaleren, te voorkomen of te verlichten. Het is voor Evita belangrijk signalen waaruit blijkt dat de mantelzorgers overbelast raakt serieus te nemen en dit bespreekbaar te maken met mantelzorgers en klant. Signalen die erop duiden dat de mantelzorgers overbelast raakt zijn:

- Lichamelijke klachten: bijvoorbeeld verhoogde hartslag, transpireren, toenemende vermoeidheid, hoofdpijn;
- Psychische klachten: bijvoorbeeld, concentratiestoornissen, piekeren, slaapproblemen, depressiviteit;
- Gedragmatige klachten: bijvoorbeeld rusteloosheid, verwaarlozing lichamelijke verzorging, meer roken/drinken, paniekgedrag.

Wanneer deze signalen zich voordoen is het de verantwoordelijkheid van de wijkverpleegkundige/EVV-er of zorgverlener om dit met de mantelzorgers, eventueel in bijzijn van de klant, te bespreken en te zoeken naar een oplossing. Mogelijk kan een herindicatie voor de zorg worden georganiseerd en/of een ander alternatief van informele zorg worden ingezet.

Mantelzorgondersteuning

[https://evitazorg.sharepoint.com/Kwaliteit/1 Kwaliteitshandboek/1. Kwaliteitshandboek 2024/10 H10 Protocollen en reglementen/Zorg/PR 10.10 BE Mantelzorgbeleid Evita.docx](https://evitazorg.sharepoint.com/Kwaliteit/1%20Kwaliteitshandboek/1.%20Kwaliteitshandboek%202024/10%20H10%20Protocollen%20en%20reglementen/Zorg/PR%2010.10%20BE%20Mantelzorgbeleid%20Evita.docx)

	Mantelzorgbeleid	<i>Pagina 4 van 5</i>
<i>Versie 2023 Evaluatie Q3 2024</i>		<i>PR 10.10 BE</i>

De mantelzorgondersteuning van Evita richt zich op 3 onderdelen:

1. Communicatie met mantelzorgers
2. Inventariseren en monitoren van de draaglast en draagkracht van mantelzorgers
3. Interventies om overbelasting bij mantelzorgers te voorkomen of te verminderen

1. Communicatie met mantelzorgers

Binnen het team van zorgverleners wordt afgestemd wie het gesprek met de mantelzorger voert. Dit kan de wijkverpleegkundige, EVV-er, klantverantwoordelijke of andere zorgverlener zijn. In de gesprekken worden principes van persoonsgerichte communicatie toegepast:

- sluit aan bij de taal van de mantelzorger;
- ga uit van het perspectief van de mantelzorger;
- stel hiertoe open vragen, vraag door en vat samen;
- geef heldere (gezondheids)informatie;
- geef advies over en bespreek verwachtingen van een interventie of behandeling;
- stem de zorg af met de mantelzorger

Communicatie met de mantelzorger bevat altijd:

- Ervaringen met mantelzorg (zowel positief als negatief)
- Het meten en bespreken van de ervaren belasting (o.a. instrument EDIZ wordt afgenomen)
- Kenmerken van de mantelzorg (wat doet de mantelzorger precies)
- Behoeftte aan ondersteuning
- Het sociale netwerk van de mantelzorger in kaart brengen (kan mbv een ecogram)
- Een samenvatting van het gesprek en advies en goede vastlegging hiervan in het ECD
- Het voeren van een vervolggesprek

2. Inventariseren en monitoren van de draaglast en draagkracht van mantelzorgers

Draagkracht betekent de belastbaarheid van de mantelzorger: wat de mantelzorger aan kan in de zorg en als positief ervaart. Draaglast is de hoeveelheid spanning en druk die de mantelzorger ervaart door de zorg. Overbelasting dreigt als de draaglast groter is dan de draagkracht. Evita maakt gebruik van de volgende instrumenten om draaglast en draagkracht in kaart te brengen en neemt deze elke 6 maanden af:

- EDIZ
- Care Giver Strain Index: gebruiken wij voorheen

3. Interventies om overbelasting bij mantelzorgers te voorkomen of te verminderen

Evita biedt mantelzorgactiviteiten die gericht zijn op het tijdig en individueel ondersteunen van mantelzorgers die in een complexe mantelzorgsituatie zitten. De activiteiten voor mantelzorgers bij Evita zijn gericht op het bieden van een luisterend oor, een plek om ervaringen te delen, en om informatie te verkrijgen over de invulling en vorm van mantelzorgondersteuning en over passende voorzieningen die de mantelzorger kan helpen ontlasten, bijvoorbeeld via de Haags Ontmoeten locatie bij Evita Lokaal of via andere aanbieders. Deze ondersteuning wordt zowel individueel als in groepsverband geboden en zowel vanuit Evita Lokaal als vanuit Evita Zorg.

	Mantelzorgbeleid	<i>Pagina 5 van 5</i>
<i>Versie 2023 Evaluatie Q3 2024</i>		<i>PR 10.10 BE</i>

Evita biedt de mantelzorgondersteuning aan vanuit een multidisciplinaire samenwerking; met de huisarts of praktijkondersteuner, de GZ-neuropsycholoog kijkt de wijkverpleegkundige wat passende ondersteuning is voor mantelzorgers. De GZ-neuropsycholoog voegt expertise toe in complexere mantelzorgsituaties en denkt mee over passende oplossingen.

Aanbod binnen Evita

- Spreekuur met de GZ-neuropsycholoog
- Lotgenotencontact via mantelzorggroepen o.l.v. mantelzorgondersteuner
- Thematische mantelzorgbijeenkomsten 1x per half jaar
- Lezingen en scholingen t.a.v. herkennen overbelasting mantelzorger
- Aanbod van diverse activiteiten ter ontlasting of ontspanning van de mantelzorger
- Inzet respijtzorg ter tijdelijke vervanging van mantelzorginzet bij overbelasting of ontbreken van mantelzorg
- Gerichte doorverwijzing naar het activiteitenaanbod Evita Lokaal, Wijkz, ouderenconsulent.

Meer voorbeelden van interventies zijn te vinden in de Richtlijn Mantelzorg (2021).

Effecten van de mantelzorgondersteuning zijn:

- De inzet van formele en duurdere zorg kan wordt uitgesteld of voorkomen
- De mantelzorger weet welk zorg- en ondersteuning ingezet kan worden indien dat nodig is
- De klant (zorgvrager) kan langer thuisblijven wonen
- De klant ervaart een hogere kwaliteit van leven wanneer het goed gaat met zijn/haar mantelzorger
- De mantelzorger is vitaler doordat de mantelzorgtaak te dragen is
- De mantelzorger voelt dat hij/zij er niet alleen voor staat, voelt zich gesteund en gezien
- De relatie tussen de klant en de mantelzorger blijft in een gezonde balans
- Dit alles zodat de mantelzorger zich gesterkt voelt en hun belastbaarheid toeneemt, en zij langer voor hun naaste kunnen zorgen. Mantelzorgers ervaren meer vitaliteit, participatie en zelfredzaamheid.

Relevante websites

Een overzicht van relevante websites over mantelzorg is te vinden in de Richtlijn Mantelzorg (2021), onder de bijlagen.